

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΑΔΩΔΩΝΗ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡ. 62

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

ΓΙΑΝΝΕΝΑ 1996

ΓΙΑΝΝΙΝΕΝ 1996

Διάθεση:

Βιβλιοπωλείο Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
Πανεπιστημιούπολη
Τηλ.: 26510 06490

Αγγελική Κωνσταντακοπούλου

Βυζαντινή Θεσσαλονίκη Χώρος και Ιδεολογία,

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Επιστημονική Επετηρίδα Φιλοσοφικής
Σχολής «ΔΩΔΩΝΗ», Παράρτημα αρ. 62, Γιάννενα 1996, σσ 277, εικ. 11

ISBN 960 233 036 8, ISSN 1107 4884

Στη μελέτη αυτή εξετάζονται, από ιστορική και ιδεολογική άποψη, τα «είδωλα» ή «ινδάματα» της Θεσσαλονίκης, αρχής γενομένης από την κρίσιμη συγκυρία των αβαρο-σλαβικών επιδρομών, οπότε, ταυτιζόμενη με τον άγιο Δημήτριο, αναπαριστάνεται ως «**θεοφρούρητος**» πόλη και «**πατρίς**» του πολιούχου της.

Μια σειρά από δεδομένα της περιόδου μετά τον 11^ο αιώνα, που ανιχνεύονται σε κείμενα των Μιχαήλ Ψελλού, Ευστάθιου Θεσσαλονίκης, Νικηφόρου Χούμνου, Θεόδωρου Μετοχίτη, Νικηφόρου Γρηγορά κ.ά., πείθουν ότι στον ύστερο Μεσαίωνα η Θεσσαλονίκη αναβαθμίζεται, εξαιτίας του κερματισμού της Χερσονήσου του Αίμου, του ανταγωνισμού των θεσσαλονικιώτικων ελίτ με εκείνων της Κωνσταντινούπολης (ή μετά το 1204 της Νίκαιας), της αυξανόμενης σπουδαιότητας του σερβικού παράγοντα και των πολιτικο-ιδεολογικών εσωτερικών και διακρατικών αντιπαραθέσεων του 14^{ου} αιώνα. Τότε αποκτά ένα πολυσύνθετο προφίλ, αποσυνδεδεμένο από τον πολιούχο της: Εκτός από «**καλή, φίλη και πατρίς**» των ίδιων των θεσσαλονικέων, «**ευσεβής**», «**πολυάνθρωπος**», «**λογίμη**», «**πρεσβυτάτη**», «**δικαιοτάτη**», «**ερώσα και ερωμένη**», αναπαριστάνεται και ως «**καρδιά**» ευρύτερου γεωπολιτικού χώρου.

Πρόκειται για ιδιότητες που προσιδιάζουν εν πολλοίς στη μυστική εκδοχή της ορθοδοξίας (Ησυχασμός), εκδοχή που επικαιροποιούν μεταπολεμικά οι θεσσαλονικείς λογοτέχνες Ν. Γ. Πεντζίκης και Γ. Ιωάννου.